

Yttrande över Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35)

Tyresö kommun har givits möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet av 2015 års Skolkommision.

Övergripande synpunkter

Tyresö kommun är positiv till att regeringen tillsatte 2015 års Skolkommision vars förslag syftar till höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan. Det är viktigt att åtgärda de brister som finns i det svenska skolsystemet för att möjliggöra fortsatt positiv kunskapsutveckling som resultaten i TIMSS och PISA från år 2015 visade exempel på.

Kommunen är också positiv till att Skolkommisionen valt att föreslå en samlad strategi där förslagen ska komplettera och stärka varandra. Det är en god utgångspunkt att de kommande insatser som genomförs nationellt i den svenska skolan hänger samman och inte riskerar att motverka varandra. Tyresö kommun anser det därför som problematiskt att många av Skolkommisionens förslag kräver fortsatta utredningar, vilket innebär en risk för att förslagen i realiteten inte kommer att utgöra en samlad strategi.

I delbetänkandet (SOU 2016:38) redovisade Skolkommisionen förslag till nationella målsättningar och i slutbetänkandet (t.ex. s. 316) framgår det att de nationella målsättningarna är en del av den samlade strategin som kommissionen föreslår. Det finns dock inget förslag på hur implementeringen av de nationella målsättningarna ska gå till eller hur och av vem de ska följas upp, varken på riks- eller regional nivå. Däremot betonas att de nationella målsättningarna

och kommissionens plan med utvecklingsområden och åtgärdsförslag som lämnas i slutbetänkandet ska ses i ett sammanhang. Eftersom många av kommissionens förslag kräver fortsatta utredningar, vilket innebär att den samlade strategin inte kommer att kunna utgöra en samlad strategi i närtid, saknar Tyresö kommun en oberoende plan för arbetet med de nationella målsättningarna.

Sammanfattning av Tyresö kommuns synpunkter

Tyresö kommun tillstyrker följande förslag:

- en statlig reglering av skolchefens ansvar
- statliga åtgärder för rättelse i skollagen
- en nationell funktion för lärar- och skolledarutveckling
- ett nationellt professionsprogram för lärare och skolledare
- förtydliganden och ändringar i läroplanen angående rektors och elevers ansvar
- tillsättning av en utredning om ett nationellt sammanhållet system för elever i behov av särskilt stöd
- att skolans uppdrag att främja elevers hälsa och välbefinnande förtydligas i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och läroplanen för gymnasieskolan och att en utredning tillsätts för att göra elevhälsan mer ändamålsenlig, tillgänglig och likvärdig
- en bestämmelse i skollagen som innebär att placering av elever i förskoleklass och grundskola med kommunal huvudman ska göras utifrån en ansökan från vårdnadshavarna
- tillsättning av en utredning med uppdrag att se över hur närhetsprincipen vid placering på kommunala skolor kan förändras för att motverka skolegregation
- förändrade regler för mottagande vid skolenhet med enskild huvudman
- gemensam antagning.

Tyresö kommun avstyrker följande förslag:

- att det i skollagen ska anges att huvudmannen aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter

- att kommunerna ska ges möjlighet att frånga närhetsprincipen vid beslut om skolplacering från årskurs 7 och att lottning istället ska kunna användas som urval för placering.

Tyresö kommuns synpunkter

Förslaget om en statlig reglering av skolchefens ansvar (avsnitt 4.1.9)

Skolkommisionen föreslår att det ska förtydligas att det i huvudmannens organisation alltid ska finnas en skolchef som aktivt ska verka för att de nationella bestämmelserna för verksamheten uppfylls.

Skolkommisionen menar att det finns en risk för att de statliga kraven underordnas kommunala prioriteringar. Detta menar de beror på att kommuner i vissa fall tolkar nationella krav och mål mer som ambitiösa visioner än som direkt styrande förutsättningar för skolverksamheten.

Tyresö kommun delar kommissionens synpunkt om att det är viktigt med en tydlig ansvarsfördelning inom huvudmannens organisation för att stärka huvudmannaskapet. Kommunen anser att vidare att det är positivt med en enhetlighet vad gäller ansvaret för att de nationella bestämmelserna för verksamheten uppfylls mellan kommunala- och enskilda huvudmän.

Tyresö tillstyrker förslaget om en statlig reglering av skolchefens ansvar då det bidrar till en tydligare ansvarsfördelning inom huvudmannens organisation för att stärka huvudmannaskapet.

Förslaget om statliga åtgärder för rättelse i skollagen (avsnitt 4.2.3)

I slutbetänkandet föreslås att bestämmelserna om statliga åtgärder för rättelse ska ändras så att det tydliggörs att sådana åtgärder bör aktualiseras i motsvarande situationer som ett återkallande av ett godkännande för enskild huvudman. Kommissionen menar att förslaget i första hand ska betraktas som ett förtydligande av de principer som gäller redan enligt nuvarande lagstiftning och inte som en förändring i sak avseende när statliga åtgärder för rättelse kan aktualiseras.

Om det förekommer allvarliga brister som påverkar studieresultaten negativt och som innebär en otrygg studiemiljö behöver åtgärder vidtas. Om huvudmannen inte själv gör detta på grund av exempelvis avsaknad av kompetens är det nödvändigt med ett statligt ingripande för att säkerställa att eleverna får den undervisning de har rätt till och känner sig trygga i skolan. Tyresö kommun är därför positiv till förslaget att ändra och tydliggöra statliga åtgärder för rättelse för kommunal huvudman ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Det är även eftersträvarsvärt med så lika regleringar som möjligt mellan kommunala- och enskilda huvudmän.

Tyresö kommun tillstyrker förslaget om statliga åtgärder för rättelse i skollagen ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Förslaget om en nationell funktion för lärar- och skolledarutveckling (avsnitt 6.1.2)

Skolkommissionen föreslår att en nationell funktion för lärar- och skolledarutveckling ska inrättas. Funktionen ska ha en bred sammansättning och ha beredande, beställande och utvärderande uppgifter. Hur funktionen ska organiseras och ledas bör utredas inom den myndighetsöversyn som kommissionen föreslår¹.

Skolkommissionens förslag om en nationell funktion för lärar- och skolledarutveckling grundar sig i ett behov av ett mer samlat och konsekvent arbete med frågor rörande lärares och skolledares kompetens och utveckling. Lärares och skolledares kompetens är avgörande för kvaliteten i undervisningen. Det är därför viktigt att det finns förutsättningar att såväl sörja för att svensk skola bemannas med lärare och skolledare som har relevant och hög kompetens samt får möjligheter att utveckla denna.

Tyresö kommun är positiv till att sammansättningen av den nationella funktionen ska representera berörda intressenter.

¹ Den 30 mars tillsattes utredningen Organisationsöversyn av de statliga myndigheterna inom skolväsendet (Dir. 2017:37).

Tyresö kommun tillstyrker Skolkommisionens förslag om en nationell funktion för lärar- och skolledarutveckling med anledning av vikten av ett systematiskt och kontinuerligt arbete med lärares och skolledares kompetens och utveckling.

Förslaget om ett nationellt professionsprogram för lärare och skolledare (avsnitt 6.2.2)

I slutbetänkandet föreslås att ett nationellt professionsprogram för lärare och skolledare ska inrättas, med syfte att främja lärares och skolledares professionella utveckling och skolutveckling. Inom ramen för programmet ska det finnas ett antal kvalifikationsnivåer som beskriver vad lärare och skolledare bör kunna och ha kompetens att göra.

Kommisionens förslag ska bidra till skolutveckling för en stärkt undervisning med positiva effekter på elevers kunskapsutveckling och skolors resultat. Förslaget kan också bidra till att stärka lärar- och skolledaryrkenas identitet och attraktivitet. Kommissionen föreslår att en interimistisk arbetsgrupp bereder förslaget som sedan ska utredas närmare av den nationella funktionen för lärar- och skolledarutveckling.

I Skolkommisionens förslag kan en lärares yrkesliv delas in i de tre faserna introduktionsperiod, lärare och kvalificerad lärare - vilket innebär en progression i lärares utövande av yrket. Tyresö kommun ser positivt på förslaget om ett nationellt professionsprogram för lärare och skolledare, men vill betona vikten av flexibilitet när det gäller hur länge en lärare befinner sig i de olika faserna. Kommunens bedömning är att vissa lärare som är nyutexaminerade, bland annat beroende på tidigare erfarenheter, snabbt kan avancera från nyexaminerade till kvalificerade - samtidigt som läraryrket är ett hantverk som kräver erfarenhet för att utveckla. Detta betyder sammantaget att Tyresö kommun vill understryka vikten av att lärare och skolledare får ett stort inflytande och är delaktiga processen med att ta fram kriterierna för de olika kvalifikationsnivåerna i professionsprogrammet. När det gäller kvalifikationsnivåerna för skolledare menar Tyresö kommun att hänsyn bör tas till att en skolledare kan ha olika behov av kompetensutveckling beroende på förutsättningar och sammanhang, oberoende av vilken fas i sitt yrkesliv de befinner sig i.

Tyresö kommun ser positivt på förslaget om ett nationellt professionsprogram och ser att det kan vara en del i att öka attraktionskraften för yrkena. Förslaget är också viktigt ur ett likvärdighetsperspektiv då möjligheterna till kompetensutveckling inte får vara avhängigt huvudmanens eller rektors prioriteringar.

Tyresö kommun tillstyrker Skolkommisionens förslag om ett nationellt professionsprogram för lärare och skolledare av skälet att det är viktigt med systematik och progression i professionsutvecklingen. Det är också viktigt ur ett nationellt likvärdighetsperspektiv.

Förslaget om förtydliganden och ändringar i läroplanen angående rektors och elevers ansvar (avsnitt 9.1.2)

I slutbetänkandet föreslås att rektors ansvar gällande trygghet och studiero förtydligas i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och läroplanen för gymnasieskolan. Läroplanerna ska även kompletteras så att de markerar att elever ska visa respekt och hänsyn för lärare och andra elever samt betona att eleven tar ansvar för sitt eget lärande och att bidra till en god skolmiljö.

Tyresö kommun tillstyrker förslaget om förtydliganden och ändringar i läroplanen angående rektors och elevers ansvar, då trygghet och studiero är förutsättningar för en väl fungerande undervisning och därmed för höjda kunskapsresultat.

Förslaget om att tillsätta en utredning om ett nationellt sammanhållet system för elever i behov av särskilt stöd (avsnitt 9.2.2)

Skolkommisionen föreslår att en utredning tillsätts för att utveckla ett nationellt sammanhållet system med forskningsbaserade metoder och arbetssätt gällande insatser för elever i behov av särskilt stöd.

Skolkommisionen påtalar avsaknad av en samlad nationell bild avseende extra anpassningar och särskilt stöd och menar att en sådan behövs för att kunna generera kunskap om vilka program och insatser som är effektiva när det gäller extra anpassningar och särskilt stöd. Tyresö delar denna uppfattning då det är av största vikt att alla elever får det stöd de behöver, både vad gäller extra anpassningar och särskilt stöd och stöd för högpresterande elever som behöver ytterligare stimulans. Genom att få en samlad bild och utifrån denna generera kun-

skap om effektiva insatser för elever i behov av särskilt stöd är också en likvärdighetsfråga.

Tyresö kommun tillstyrker förslaget om att tillsätta en utredning om ett nationellt sammanhållet system för elever i behov av särskilt stöd för att på så vis skapa förutsättningar för att alla elever får det stöd de behöver.

Förslag om en stärkt och mer tillgänglig elevhälsa (avsnitt 9.3.2)

Skolkommisionen föreslår att skolans uppdrag att främja elevers hälsa och välbefinnande förtydligas i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och läroplanen för gymnasieskolan. Kommissionen föreslår också att frågan om hur elevhälsan kan göras mer ändamålsenlig, tillgänglig och likvärdig bör utredas. Berörda myndigheters ansvar och samverkan gällande elevhälsaområdet bör förtydligas och omfattas av den föreslagna myndighetsöversynen.

Tyresö kommun delar kommissionens uppfattning att elevhälsan utgör en viktig del i skolans samlade arbete för elevers välbefinnande, utveckling och lärande.

Tyresö kommun tillstyrker förslaget om att skolans uppdrag att främja elevers hälsa och välbefinnande förtydligas i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och läroplanen för gymnasieskolan mot bakgrund av att elevhälsan utgör en avgörande del i att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling. Kommunen tillstyrker även förslaget att en utredning tillsätts för att göra elevhälsan mer ändamålsenlig, tillgänglig och likvärdig då kommunen menar att det kan komma att utgöra ett stöd i det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att möjliggöra fortsatt positiv kunskapsutveckling i den svenska skolan.

Förslaget om allsidig social sammansättning av elever (avsnitt 10.6.1)

I slutbetänkandet föreslås att det i skollagen ska anges att huvudmannen aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter. Rektors ansvar för att inom skolenheten ansvara för en allsidig social sammansättning av undervisningsgrupper ska skrivas in i läroplanerna.

Tyresö kommun anser i likhet med Skolkommisionen att det är eftersträvansvärt med en allsidig social sammansättning av undervisningsgrupper, men menar samtidigt att det redan idag är huvudmannens och rektors ansvar att sörja för en elevsammansättning på sina skolenheter som gynnar alla elevers lärande. Kommissionen skriver att den föreslagna bestämmelsen skapar förutsättningar för att en allsidig social sammansättning måste beaktas vid t.ex. planering av nya skolor men också vid byggandet av bostäder, liksom vid organiserandet inom en skolenhet. Det saknas dock konkreta förslag på hur detta ska gå till. Tyresö menar att Skolkommisionens förslag inte tar hänsyn till det fria skolvalet samt bortser från att bostadsplanering ligger utanför skolans ansvarsområde.

Tyresö kommun avstyrker förslaget om att det i skollagen ska anges att huvudmannen aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter. Skälet är att kommissionens förslag bortser från faktorer som ligger utanför huvudmannens påverkansmöjligheter.

Förslaget om placering av elever utifrån ansökan från vårdnadshavare (avsnitt 10.6.2)

I slutbetänkandet föreslås att det i skollagen ska föras in en ny bestämmelse som innebär att placering av elever i förskoleklass och grundskola med kommunal huvudman ska göras utifrån en ansökan från vårdnadshavarna. Ansökan ska lämnas till hemkommunen och vara undertecknad av samtliga vårdnadshavare.

Tyresö kommun tillstyrker förslaget om placering av elever utifrån ansökan från vårdnadshavare.

Förslaget om regler för placering av elever vid skolenheter med kommunal huvudman (avsnitt 10.6.3)

Förslaget innebär att kommunerna ges möjlighet att frångå närhetsprincipen vid beslut om skolplacering från årskurs 7 under förutsättning att antalet sökande till en given skola överstiger antalet platser. Närhetsprincipen får i dessa fall generellt ersättas av ett urval som i syfte att främja en allsidig social sammansättning sker genom lottning. Kommissionen anser att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att se över hur närhetsprincipen vid placering på kommunala skolor kan förändras för att motverka skolsegregation.

Tyresö kommun anser att det är viktigt med olika insatser för att motverka skolsegregation, men ser inte att kommissionens förslag om lottning är en lösning på att främja en allsidig social sammansättning.

Tyresö kommun avstyrker förslaget om kommunerna ska ges möjlighet att frångå närhetsprincipen vid beslut om skolplacering från årskurs 7 och att lottning istället ska kunna användas som urval för placering. Tyresö kommun anser inte att lottning löser frågan om en social sammansättning av elever. Kommunen tillstyrker däremot förslaget om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur närhetsprincipen vid placering på kommunala skolor kan förändras för att motverka skolsegregation.

Förslaget om förändrade regler för mottagande vid skolenhet med enskild huvudman (avsnitt 10.6.4)

I slutbetänkandet föreslås att kötid inte längre ska kunna användas som urvalskriterium vid fler sökande än platser vid en skolenhet. Lottning ska kunna användas som urvalskriterium. Det ska regleras i förordning vilka urvalskriterier som får användas. I beslutet om godkännande ska anges vilka urvalskriterier som huvudmannen ska använda sig av när antalet sökande överstiger antalet platser på skolenheten.

Tyresö kommun ställer sig positiv till att kötid inte ska kunna användas som urvalskriterium vid fler sökande än antalet platser till skolenheter med enskild huvudman.

Tyresö kommun tillstyrker förslaget om förändrade regler för mottagande vid skolenhet med enskild huvudman.

Förslaget om gemensam antagning (avsnitt 10.7)

Skolkommisionen förslår att det tillsätts en utredning i syfte att ta fram ett system för gemensam antagning av elever till skolenheter inom förskoleklass och grundskola med kommunal respektive enskild huvudman.

Tyresö kommun tillstyrker förslaget om gemensam antagning då det är positivt med samordning i en kommun ur ett likvärdighetsperspektiv.

Tyresö 28 augusti 2017

Ann-Christine Svensson

Ordförande Barn- och utbildningsnämnden

Monika Larsson

Förvaltningschef

